

MINERÁLNÍ SUROVINY

3 | 2016

Vydavatel
Těžební unie
Brno, Česká republika

TĚŽEBNÍ
UNIE

HITACHI ZW310-6 bez kompromisů

Děkujeme za návštěvu
na EXPO Mokrá 2016!

Vydavatel • Publisher

Těžební unie
Slavíčkova 827/1a, CZ – 638 00 Brno–Lesná
MK ČR E 8265, ISSN 1212-7248

Redakce • Office

Šéfredaktor • General editor

Mgr. Milena Šandová

Redaktor • Editor

Mgr. Monika Praženková

Mgr. Šárka Koníčková

Slavíčkova 827/1a, CZ – 638 00 Brno–Lesná

Tel.: +420 545 553 411

unie@tezebni-unie.cz

Odborní konzultanti • Expert consultants

Prof. Doc. RNDr. Pavla Rovnaníková, CSc.

Ing. Eva Falladová

Doc. RNDr. Marek Slobodník, CSc.

RNDr. Monika Lipovská

Polsko • Poland

Dr. Ing. Szymon Modrzejewski

„Poltegor – Institut“

ul. Parkowa 25, PL – 51-616 Wrocław

Tel.: +480 713 488 215

Fax: +480 713 484 320

szymon.modrzejewski@igo.wroc.pl

Slovenská republika • Slovakia

Andrej Földes

Bieloruská 50, SK – 821 06 Bratislava

Tel.: +421 245 524 743

Fax: +421 905 500 459

foldarir@gmail.com

Korespondent EU • Correspondent EU

Thorsten Block

Gerwigstraße 22, D – 76131 Karlsruhe

Tel.: +497 219 822 527

Fax: +497 219 822 528

tbka68@aol.com

Inzerce • Advertising

Koordinace pro CZ, SK, PL

Coordination CZ, SK, PL

Těžební unie s.r.o.

Slavíčkova 827/1a, CZ – 638 00 Brno–Lesná

Koordinace pro státy EU • Coordination EU

Hans-Joachim Müller

Media-Service International

Niedernhart 17, D – 94113 Tiefenbach

Tel.: +498 546 973 744

Fax: +498 546 973 745

info@hjm-media.de

Vydání • Edition

18. ročník 2016

Obsah

2	Aktuality
	16. evropský den horníků a hutníků
	Noví průvodci po mineralogických lokalitách
3	Nová pobočka firmy KUHN BOHEMIA a.s. v Brně
	Dohoda o vzájemném členství TU a SHHS ČR
4	Letošní Stříbření očima organizátorů
5	Experimentem k ochraně biodiverzity
	Setkání sběratelů minerálů pod širým nebem
6	120. výročí založení firmy Strojírny Podzimek
7	Den otevřených dveří v Cementárně Radotín
8	Geologické zajímavosti
	Moravské slepencové skály
12	Dolování na Bílém potoce
14	Banická minulost Magurky
17	Životní prostředí
	Medolomy
18	Zelený most 2016 – představení přihlášených projektů
20	Konference, výstavy a veletrhy
	EXPO 2016
26	Představujeme
	Znáte české hornické spolky?
29	Ohlednutí za hornickými slavnostmi

Seznam inzerentů

první str. ob. NET spol. s r.o.

zadní str. ob. pewag Czech s.r.o.

Děkujeme za podporu a spolupráci společností:

Vážení a milí čtenáři,

je mi potěšením Vás opět přivítat nad stránkami našeho časopisu. Léto bylo krásné a uteklo jako voda, stromy se oděly do krásných podzimních barev a já se zase trápím nad úvodníkem, ačkoliv jsem měla slíbeno, že ho místo mě napíše někdo jiný. Jak šel čas, tak z úmyslu sešlo, a vzhledem k tomu, že se blíží den tisku, tak tu opět po třech měsících sedím nad úvodníkem, a že je píší opravdu nerada... Právě proto jsem se však rozhodla, že nebudu psát nic negativního (i když by bylo rozhodně o čem psát), výjimečně se vyhnu i všem vyhláškám a zákonům.

Chtěla bych se vrátit o 4 měsíce zpět (páni, to to letí), kdy jsem se s mnohými z Vás potkala na 11. ročníku Mezinárodního veletrhu strojů a zařízení pro těžební, úpravárenský průmysl a stavebnictví EXPO Mokrá 2016. I přesto, že v minulých letech účast na veletrhu mírně klesala, ať již to bylo způsobeno hospodářskou krizí a celkovým útlumem stavebního a těžebního průmyslu nebo snahou společností představit své stroje zákazníkům v soukromí bez možnosti srovnání s konkurencí, letošní ročník EXPA se prostě vydařil! 121 firem představilo své novinky více než deseti tisícům návštěvníků. Myslím, že lidé si začínají uvědomovat, že vše se nedá vyřídit po telefonu, přes internet nebo telekonferenci. Ukazuje se také, že lidé se jednoduše rádi setkávají, a veletrh je velkou společenskou událostí, kde je možné setkat se s dlouholetými zákazníky, poklábat si s konkurenty, poznat nové tváře. I konkurenční společnosti, kterým vzájemně nechybí zdravá rivalita, mohou mezi sebou mít dobré mezilidské vztahy. Právě ty vztahy mezi lidmi jsou pevným základem naší společnosti – to je myslím to krásné na akcích, které pro členy i nečleny Těžební unie pořádá. Alespoň já věřím, že většina z Vás se na tyto akce těší, což je pro nás hnacím motorem, abychom pro Vás s nadšením a zápalem mohli vymýšlet něco nového. Již brzy se s Vámi sejdem v Táboře, jistě jste už obdrželi obsáhlý podrobný program, těšit se můžete také na překvapení, které pro Vás připravila Monika a Šárka. Týden na to se chystáme za hranice na Odborný seminář SZVK, naší spřátelené slovenské organizace, kde je taktéž hojná účast i českých firem, množství zajímavých přednášek a skvělá atmosféra.

Na 8. listopad připravujeme spolu s (CCMI) Evropským hospodářským a sociálním a výborem a Eurromines ještě akci „kulatý stůl“ na téma Evropské inovační partnerství v oblasti surovin, který proběhne na MPO za příslíbené účasti ministra Jana Mládky a předsedy ČBÚ Martina Štemberky. Otázky, na které budeme hledat odpověď, jsou: Jak může těžební průmysl přispět k ekonomickému růstu, rozvoji průmyslu a zaměstnanosti v ČR? Jak může těžební průmysl napomoci transformaci a rozvoji regionů? Závěrečné shrnutí provede Dumitru Fornea, člen Evropského hospodářského a sociálního výboru, a my Vás o nich budeme informovat na stránkách našeho časopisu.

Přeji Vám všem krásný rozzářený podzim

Milena Fudrová

16. evropský den horníků a hutníků

O víkendu 10. – 12. června 2016 se stříbrští horníci zúčastnili v Příbrami 20. setkání hornických měst a obcí ČR a zároveň 16. evropského dne horníků a hutníků.

V pátečním podvečeru se konalo na příbramském náměstí slavnostní zahájení celé akce, po kterém se davy horníků postupně přesouvaly na druhou scénu, a to na Březové Hory, na místní náměstí a k dolu Marie, kde probíhal program až do nočních hodin. Po setmění se nad Březovými Horami rozpoutalo ohňostrojové peklo.

V sobotu odpoledne proběhl slavnostní průvod, který byl na Svaté Hoře zahájen bohoslužbou. Zúčastnilo se ho 122 delegací, celkem 2 140 horníků a hutníků z Polska, Maďarska, Slovenska, Rakouska, Německa, Ukrajiny, Slovinska a samozřejmě domácí české hornické spolky. Stříbro přijelo do Příbrami v síle 27 osob i se zástupci ostrořealecké stříbrské gardy. Průvod končil na příbramském náměstí, kde se pod tribunou řadilo nevídané množství spolkových hornických a hutnických praporů ze všech zúčastněných zemí.

Pro účastníky bylo připraveno množství doprovodných programů, každému dle jeho výběru, zálib a možností. V podvečerních hodinách se v kostele sv. Prokopa na Březových Horách konala poslední oficiální akce, a to předávání cen Český permon za rok 2016.

Představitelé Hornického spolku Stříbro si převzali při této příležitosti cenu Českého permona 2016 v kategorii „Hornický folklór“ za výrobu a rekonstrukci dvou uniforem báňských úředníků z r. 1814.

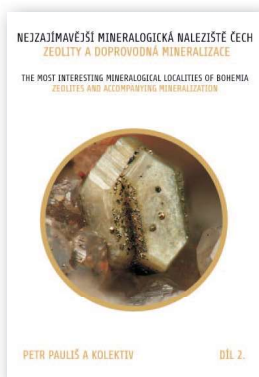
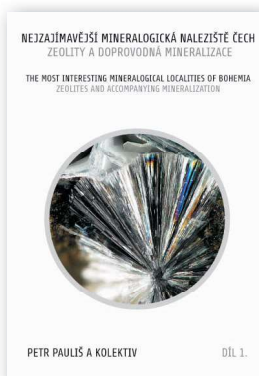
Děkujeme městu Příbram za perfektní zvládnutí celé akce. Stříbrští horníci vyjadřují pořadatelům, včetně místních hornických spolků, bez jejichž pomoci by k této akci nemohlo dojít, hlubokou poklonu. Nashledanou příští rok na 21. setkání v Chomutově.

Zdař Bůh
Karel Neuberger

Noví průvodci po mineralogických lokalitách

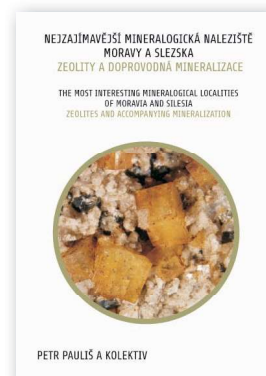
Pauliš P., Hrůzek L., Janeček O., Dvořák Z., Toman J. (2015): *Nejzajímavější mineralogická naleziště Čech – zeolity a doprovodná mineralizace 1. a 2. díl. Kutna, Kutná Hora.*

Publikace navazuje, doplňuje a rozšiřuje řadu předchozích průvodců, které vyšly v nakladatelství Kuttna v minulých letech. V představované publikaci jsou shrnuty současné poznatky o výskytech zeolitové mineralizace různých asociací na území Čech. Základním zdrojem informací byly topografické mineralogie, samostatné články odborných i populárněji laděných periodik, nepublikované zdroje i nové poznatky autorského kolektivu. Uvedeny jsou i méně významné lokality zeolitů, kde byl jejich výskyt zachycen i v malém množství. 187 lokalit je v textu většinou děleno podle geneze a stáří matečných hornin (u vyvřelin) či typu mineralogické asociace, na kterou jsou vázány. Na řadě lokalit byl proveden nový mineralogický výzkum, který přinesl řadu čerstvých informací. Těmto lokalitám je věnována větší pozornost i rozsah. Nedílnou součástí popisu jednotlivých lokalit je jejich lokalizace, přehled všech zjištěných minerálů i současné možnosti sběru. Nechybí zde ani vyčerpávající seznam literatury a rejstříky. Doplnkem publikace je CD se stovkou nejkvalitnějších fotografií minerálů, které jsou uveřejněny v této monografii.

Pauliš P., Novotný P., Matýsek D. (2015): *Nejzajímavější mineralogická naleziště Moravy a Slezska – zeolity a doprovodná mineralizace. – Kuttna, Kutná Hora.*

Tématicky obdobná je druhá publikace, věnovaná zeolitovým lokalitám Moravy a Slezska. Popisy 108 lokalit doplňuje rozsáhlý seznam literatury. Doplnkem publikace je též CD se stovkou fotografií minerálů a lokalit.

Cena
dvojdílné Čechy 400 Kč
Morava a Slezsko 200 Kč
(CD s fotografiemi po 100 Kč)

Kontakt
Petr Pauliš
Smíškova 564
284 01 Kutná Hora
petr.paulis@post.cz
<http://mineralypaulis.cz/>

Nová pobočka firmy KUHN BOHEMIA a.s. v Brně

Společnosti KUHN BOHEMIA a.s. i KUHN MT s.r.o., jež jsou součástí rakouské skupiny KUHN HOLDING, slavnostně otevřely nově postavenou pobočku v průmyslové zóně v Brně – Heršpicích. Na pozemku 13 tisíc metrů čtverečních v blízkosti sjezdu z dálnice D1 nová pobočka nahradí dosavadní pronajatý komplex ve Vídeňské ulici. Zákazníci tak získají veškeré služby na jednom místě - prodej a servis širokého sortimentu stavebních strojů značky Komatsu, jeřábů Palfinger, včetně dodávek náhradních dílů.

Výstavba nové pobočky započala v únoru 2015, stavebně byla dokončena v září a její praktické užívání bylo možné už začátkem letošního roku. Zhotovitelem je firma STRABAG ve spolupráci s projektanty společnosti STAVOS Engineering s.r.o. Výsledná podoba brněnské pobočky je založena na funkčnosti a komplexnosti v souladu s architektonickou koncepcí skupiny KUHN HOLDING. Celková výše investice na vybudování této pobočky přesáhla 75 milionů korun a bude zde pracovat 25 zaměstnanců.

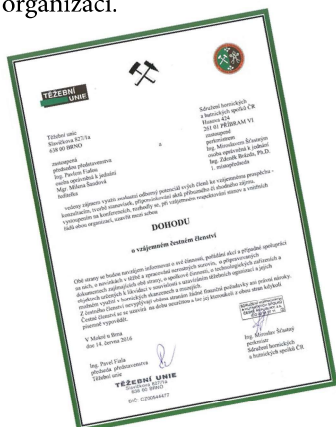
Slavnostního otevření nové pobočky se zúčastnila řada významných osobností, mezi kterými nechyběli zakladatel firmy KUHN – Günther Kuhn, jeho syn Andreas, ředitel společnosti Kuhn Bohemia – Daniel Sys, jež zahájil akci úvodním slovem, jednatel společnosti Kuhn MT – Jaroslav Vaněk, a starosta městské části Brno-jih Daniel Kypr. Po přívítce a úvodním slovu pokračovaly oslavy kulturním programem spojeným s bohatým občerstvením. Sympatickým skutkem také bylo předání šeku na 50 000 Kč společnosti DUHA, z. ú., která zajišťuje sociální služby pro dospělé osoby s mentálním znevýhodněním, v rámci akce Novoročenky pomáhají. Návštěvníci si také mohli prohlédnout vystavené stavební stroje Komatsu a nechyběla ani živá ukázka vybraných strojů v akci.

Prejeme firmě KUHN a jejím zaměstnancům, ať se jim v nové provozovně daří!

Dohoda o vzájemném členství TU a SHHS ČR

V rámci prvního dne veletrhu EXPO Mokrá, 14. června, se sešli Pavel Fiala (předseda představenstva Těžební unie) a Zdeněk Brázda (1. místopředseda Sdružení hornických a hutnických spolků ČR), aby svými podpisy stvrdili Dohodu o vzájemném čestném členství obou organizací.

Dohodou se obě organizace zavázaly navzájem se informovat o své činnosti, pořádání akcí, novinkách v těžbě a zpracování nerostných surovin, o tvorbě stanovisek, a dalších činnostech příbuzného nebo shodného zájmu.

Letošní Stříbření očima organizátorů

O víkendu 25. a 26. června si Kutná Hora opět připomenula dobu své slávy během tradiční historické akce Královské stříbření Kutné Hory. Přes pět tisíc návštěvníků sledovalo příjezd krále Václava IV. s jeho chotí a dvorem, jednotlivá vystoupení a mnohé průvody historickým centrem města.

„V letošním roce jsme připravili pro návštěvníky několik novinek. Bohužel zřejmě kvůli počasí – velkému vedru a hlášeným přivalovým deštům navštívilo akci cca o osm set návštěvníků méně než v loňském roce. I tak byla ale návštěvnost slušná a všem skalním příznivcům, kteří sledovali program v 35 stupních i dešti děkujeme za podporu,“ komentuje průběh letošní akce PhDr. Světlana Hrabánková, hlavní organizátorka akce.

Akci během víkendu navštívilo 5077 platících diváků, z toho 3561 dospělých a 894 dětí, přes 300 osob přišlo ve svém kostýmu. K celkovému počtu je třeba přičíst dalších 815 vstupenek pro sponzory a partnery a zhruba 1800 dětí do 6 let, pro které je vstup na akci zdarma a kolem 300 osob zajišťujících prodejní stánky stylového tržiště. Reálně se tedy celková návštěvnost akce pohybovala kolem 8000 osob.

Na programu se podíleli především tradiční účinkující, letos doplnění o skupinu historických lučištníků Vinedi ze Slovenska a divadélka Komedianti Na káře. „Účinkujících bylo letos téměř tři sta. Tradičně přijíždí kolem sedmdesáti dětí a tanečnic ze Vsetína,

čtyři skupiny historického šermu, taneční a hudební skupiny, trubači, bubeníci, žongléři, divadélko pro děti a další,“ doplňuje Hrabánková. „Zkoordinovat tolik lidí, navíc v rozlehlém a členitém prostoru Vorlíčkových sadů a zahrad Jezuitské koleje je opravdu náročné. Akce je připravována několik měsíců a je třeba řešit každý detail, od příjezdu, ubytování, zabezpečení prostoru, technických otázek jako jsou stavby tribun, příprava kolbiště (navazeno cca 50 kubíků písku), mnoha set metrová kabeláž, nazvučení a osvětlení, podmínky pro prodejce na jarmarku a další a další,“ dodává ještě.

Akci každoročně pořádá zapsaný spolek Stříbrná Kutná Hora. Královské stříbření je nejvíce navštěvovaná akce v Kutné Hoře, a preferovaná akce Středočeského kraje propagující tento kraj i celou Českou republiku. Navštěvují ji nejen místní obyvatelé, ale především turisté tuzemští i zahraniční, a to prakticky z celého světa, včetně Ameriky a Nového Zélandu. Celkový rozpočet akce se přibližuje dvěma milionům korun.

„Děkujeme všem partnerům, díky jejichž finanční podpoře se letošní akce uskutečnila. Poděkování patří také hlavnímu mediálnímu partneru FTV Prima a dalším subjektům, kteří vstřícně poskytli slevy na dodávané služby. Akce by se neobešla také bez nadšení dlouhodobých spolupracovníků, nadšenců a představitelů nejrůznějších rolí v programu a skupiny kutnohorských havířů,“ doplňuje ještě Světlana Hrabánková.

Experimentem k ochraně biodiverzity

Ve středu 14. září se v příjemném prostředí knihovny v Mokré uskutečnil seminář nazvaný *Experimentem k ochraně biodiverzity – Nekonenční přístupy v ekologické obnově*. Seminář zaměřený na problematiku rekultivací po těžbě nerostných surovin se konal v rámci stejnojmenného projektu, který ve vápencovém lomu v Mokré řeší tým z Mendelovy a Masarykovy univerzity.

Projekt je přihlášen do mezinárodní soutěže Quarry Life Award, jejíž třetí ročník se právě blíží do finále. Cílem soutěže je rozšířit povědomí o biodiverzitě v lomech a pískovnách a třeba i navrhnout opatření k její podpoře. Seminář, kterého se zúčastnilo na tři desítky účastníků, byl jedním z cílů projektu. Dalším cílem projektu, který si soutěžní tým vytyčil, bylo vyzkoušet různé metody boje s invazními a expanzivními druhy rostlin, které se objevují především na výsypkách a mohou snižovat přírodovědnou hodnotu lomu i komplikovat proces rekultivace. V rámci experimentu soutěžní tým vyzkoušel například mulčování nebo vypalování.

Součástí semináře byla také exkurze do lomu Mokrá, kde organizátoři ukázali a popsali současný stav jejich projektu. Semináře se zúčastnili např. studenti Střední zahradnické školy v Rajhradě, pracovníci Chráněné krajinné oblasti Moravský kras a také pracovníci společnosti Českomoravský cement, a.s., a Českomoravský šterk, a.s., které soutěž Quarry Life Award v České republice organizují.

Setkání sběratelů minerálů pod širým nebem

Ve venkovních prostorách areálu Přírodovědecké fakulty Masarykovy Univerzity v Brně proběhla v sobotu 10. září 2016 ojedinělá akce zaměřená nejen na sběratele minerálů.

Návštěvníci z řad široké veřejnosti si tak mohli od 9 hodin prohlédnout výstavu minerálů a hornin pod širým nebem. Některé vzorky minerálů a hornin si zde bylo možné za malý peníz zakoupit. Pro návštěvníky byly připraveny i další aktivity – v blízkosti výstavy bylo možné prohlédnout si nově zbudovaný geopark, vč. odborného komentáře. V přízemí budovy č. 11 pak byly zpřístupněny mineralogické a paleontologické sbírky a na děti čekaly soutěže v rýžování zlata nebo v poznávání minerálů, nechyběly ani ceny pro nejšíkvnější. Souběžně s výstavou probíhaly poutavé přednášky zaměřené na drahé kameny, pitnou vodu či změny klimatu.

První ročník Setkání sběratelů minerálů pod širým nebem na půdě Přírodovědecké fakulty MU, jejímž pořadatelem je Ústav geologických věd, se setkal s velmi pozitivními ohlasy jak mezi vystavovateli, tak návštěvníky a již nyní se plánuje další ročník, který se uskuteční na stejném místě 9. 9. 2017.

120. výročí založení firmy

Neskutečně barvitý, do detailu promyšlený večer, plný uměleckých vystoupení, zábavy, hudby a skvělého jídla i pití, tak vypadala oslava ke 120. výročí založení firmy PODZIMEK v Třešti.

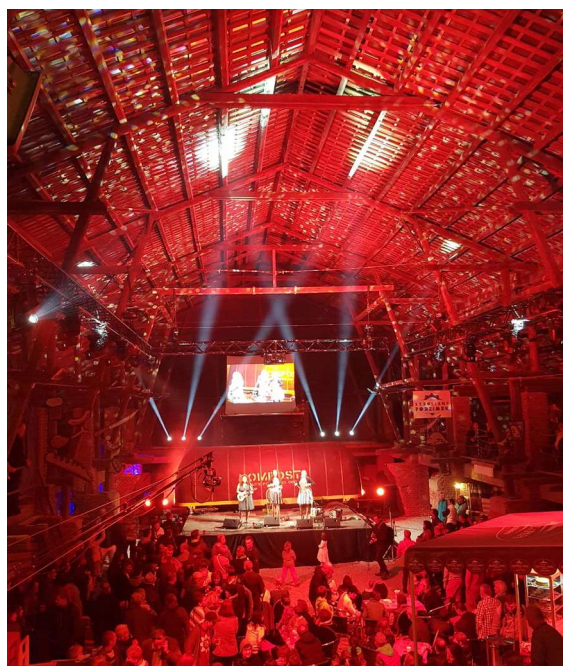
Původně stavební firmu založil městský stavitel a přísežný odhadce Josef Podzimek roku 1896. Během let se z malé stavební firmy stal podnik, který v r. 1948 disponoval kromě základní stavební výroby s pilou, také dvěma cihelnami a výrobou cementového zboží. Od znárodnění prošla firma různými peripetemi a několikrát změnila název. V roce 1993 však získal společnost zpět původní majitel Josef Podzimek a firma se vrátila ke jménu Podzimek a synové s.r.o. O rok později Josef Podzimek se svými syny Janem a Martinem založili akciovou společnost P&S se sídlem v Praze a roku 1995 byla dokončena privatizace druhé části původní firmy, kterou dnes znáte pod názvem Strojírny Podzimek s.r.o. se sídlem v Třešti. V roce 2003 založili Jan, Martin a Josef Podzimkovi novou společnost s názvem Dřevovýroba Podzimek s.r.o., která je dnes součástí Seskupení firem Podzimek, které právě letos oslavilo 120. výročí od založení a první podzimní den patřil v Třešti právě těmto oslavám.

Průběh celého slavnostního večera se odehrával v areálu firmy na ulici Váňovská a celý se nesl ve filmovém duchu. Již vstupenka byla filmovým políčkem a v celém areálu se střídala jedna filmová scéna za druhou. Vrcholem večerního programu bylo akrobatické představení s obří loutkou. Zajímavým zpestřením byla práce zkušených dřevorezbaři z Třeště, jejichž vánoční betlémy jsou vyhlášené široko daleko. V prostoru truhlárny pak byla instalována výstava fotografií významného umělce Tona Stana s názvem Geometrie, na jejichž realizaci se firma Podzimek podílela.

V průběhu večera si hosté pochutnávali na grilovaných masových specialitách, sýrech, flambovaném ananasu, domácím štrúdlu a koláčích, ochutnávali skvostná vína a piva nebo se mohli zahřát pečeným čajem. Příjemnou atmosféru dokreslovala swingová kapela umístěná na střeše budovy vrátnice.

Sobotní program, spojený s oslavami firem Podzimek, pokračoval tradičními trhy na náměstí T. G. Masaryka. Oslavy vyvrcholily průvodem do areálu firmy Strojírny Podzimek, s.r.o. na ulici Čenkovská, kde navázaly multižánrovým festivalem Cihelna s netradičním a pestrým programem.

Hodně štěstí a úspěchů do dalších let!

Den otevřených dveří v Cementárně Radotín

Nezvyklá nabídka prohlédnout si areál Cementárny Radotín, jednoho ze tří závodů společnosti Českomoravský cement, a.s. za provozu, přilákala přes 1 400 návštěvníků všech věkových kategorií, a všichni si přišli na své.

Připraveny byly nejen zábavné atrakce a soutěže pro děti, ale zasoutěžit si mohli i dospělí – stačilo jen být pozorný u jednotlivých zastavení a zodpovědět správně otázky z historie a současnosti cementárny, jak se vlastně a za použití jakých technologií vyrábí cement. Na zajímavých místech, jako je cementová mlýnice, surovinová mlýnice, pece, předhomogenizační skládka, uhelná mlýnice nebo drtírna s lomovou technikou, byly totiž připravené přehledné informační tabule i zkušení pracovníci cementárny, ochotní poradit a vysvětlit chod cementárny. Každý se tak mohl na vlastní oči přesvědčit, jak cementárna funguje a že dělá vše proto, aby její dopad na životní prostředí byl co nejmenší.

Protože areál cementárny je rozsáhlý, mohli všichni využít k pohybu po areálu turistický vláček. Návštěvníci také mohli shlédnout výstavu minerálů nebo ukázky výcviku služebních koní OŘ MP Prahy 5, nechybělo ani občerstvení.

Den otevřených dveří se Cementárně Radotín opravdu vydařil a nebylo to jen zásluhou krásného slunečného počasí a zajímavým doprovodným programem, ale také přístupem pracovníků cementárny a organizátorů celé akce. Děkujeme za pozvání!

Moravské slepencové skály

Jan Vitek

(Přírodovědecká fakulta, Univerzita Hradec Králové, jan.vitek@uhk.cz)

Abstrakt

Příspěvek upozorňuje na některé skalní výchozy slepenců (konglomerátů) v rozličných částech Moravy. Většina lokalit je vhodná pro různé geologicky a geomorfologicky zaměřené exkurze.

Abstract

The paper gives an overview conglomerate rock forms in different parts of the Moravia. Selected locations are appropriate in terms of geological and geomorphological excursions.

Skalní města a mnohé další povrchové tvary reliéfu vzniklé v písčovitých svrchnokřídového stáří na severu a východě Čech patří k neatraktivnějším a také nejvyhledávanějším geologickým zajímavostem v České republice. V ostatních sedimentárních horninách tak vhodné podmínky pro vznik výraznějších skalních výchozů a seskupení už nebyly.

Platí to i pro slepence neboli konglomeráty, což jsou pevné úlomkovité (klastické) sedimenty s převahou klastů s rozměry nad 2 mm. Podle nerostného složení úlomků bývají slepence děleny na monomiktní – tvořené úlomky pouze jednoho druhu (např. křemenné slepence) nebo polymiktní (petromiktní) s úlomky rozličných nerostů a hornin; v petrologii se samozřejmě užívá i dalších typologií. Slepence tvořené neopracovanými, tj. ostrohrannými (nezaoblenými) úlomky jsou označovány termínem brekcie. Zpevňujícím materiálem je obvykle jemnozrnný tmel (tzv. matrix), který bývá jílovitý, vápnitý, kaolinický, železitý, křemitý atd.; slepence bez „jemné“ složky (tj. s navzájem přiléhajícími klasty) jsou nazývány též ortoslepence. Na území České republiky se vyskytují slepence z různých geologických období – od mladšího proterozoika (např. v oblasti Barrandienu), přes starší a mladší prvohory, druhohory (zejména svrchní křídou), až po třetihory.

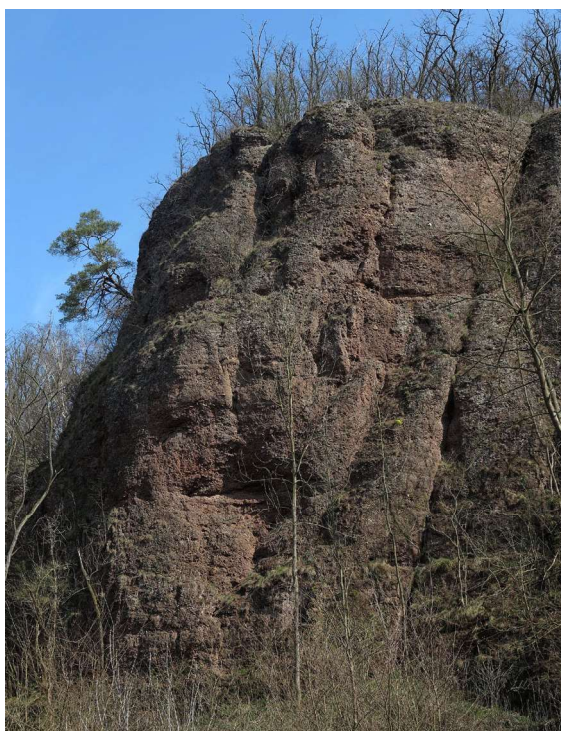
Vrch Hušák na západní Moravě je tvořen tzv. mírovskými slepenci.

Skalnatý hřeben Babí lom ze skloněných vrstev slepenců.

Řada pozoruhodných lokalit slepencových skal se nachází i na různých místech Moravy, kde mnohé patří k působivým krajinným partiím a některé jsou též součástí chráněných území. Tento příspěvek podává stručný výběr lokalit, vhodných i k realizaci geologicky zaměřených exkurzí.

Např. v blízkosti hojně navštěvovaného Moravského krasu vystupují dvě pozoruhodné slepencové skalní partie, dostupné krátkými odbočkami od silnice I/43 (Brno-Svitavy). Pod názvem Babí lom je uváděn úzký, ve směru J-S asi 2 km dlouhý skalnatý hřeben, dominující západním okrajům Dražanské vrchoviny. Přístupný je po značené cestě z Lelekovic kolem

Do červena zbarvené permské slepence v údolí Rokytné.

volně přístupné rozhledny. Vrcholovou část hřebene tvoří soustava příkře skloněných (k Z) skalních bříťů a věží, tvořených červenofialovými slepenci – tzv. bazálními klastiky – prvohorního (zejména devonského) stáří. Hlavní složkou zdejších slepenců jsou křemenné oblázky (o velikosti až 10 cm), spojené různorodým tmelem. Na modelaci skalního hřebene se uplatnilo zejména mrazové zvětrávání dle vrstevních lavic a puklin. Úpatí skal je proto lemováno souvislou sutí ze zřícených balvanů, které byly soliflukcí přemístěny i do nižší části svahů. Malebnost lokality, chráněné v přírodní rezervaci Babí lom, zvýrazňuje lesní porost bukové dubiny s bizarně pokrivenými borovicemi.

Nedalekou, ale poněkud odlišnou „slepencovou lokalitou“, je nevelké skalní seskupení Krkatá bába, vystupující asi 1,5 km jižně od obce Lubě v údolí stejnojmenného potoka. Ten se na východním okraji Českomoravské vrchoviny zařezává do hnědočervených sedimentů permského stáří, které místy vystupují na údolních svazích. Nejvýraznějším výchozem při levém břehu potoka je Krkatá bába, chráněná i s okolními skálami ve stejnojmenné přírodní památce. „Vlastní“ útvar, připomínající bizarní hlavu na protáhlém krku, tvoří vrcholovou část asi 8 m vysokého skalního ostrohu. Jde o povrchový tvar vzniklý postupným zvětráváním nesourodé horniny, složené hlavně z křemenných úlomků, místy až desítky cm velkých; většinou jsou ostrohranné, proto lze horninu považovat za brekci. Pitoreskní skalní seskupení, skryté v málo navštěvovaném údolním zákoutí, je opředené několika lidovými zkazkami.

Útvar Krkatá bába z brekcie permského stáří.

Rozhledna na okraji hřebene Babího lomu.

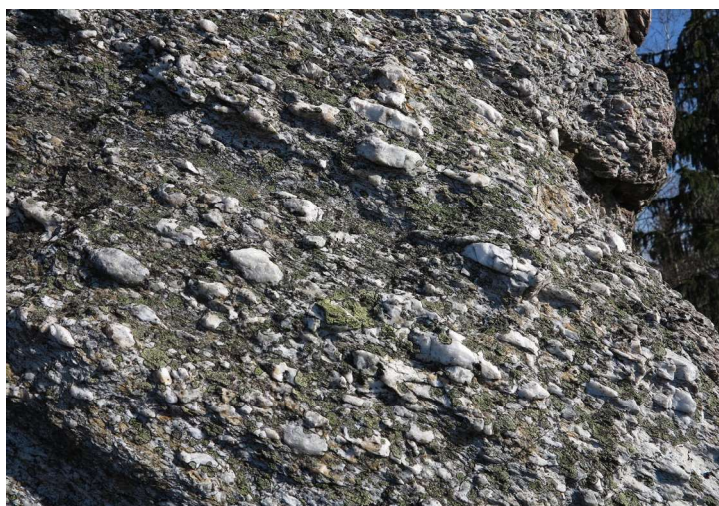

Věžovitý útvar na Třech kamenech v severní části Bradla.

Z geologického hlediska náleží tato lokalita do boskovické brázdy, vyplněné zejména usazeninami permského, případně karbonského stáří. V souvrství permských sedimentů, projevujících se charakteristickým červeným zbarvením hornin i půdního pokryvu, mají významné zastoupení tzv. rokytenské slepence, tvořící hlavně jižní část boskovické brázdy, kde rovněž vystupují v řadě výrazných skalních výchozů.

Tvary vzniklé zvětráváním rokytenských slepenců na Břenčáku.

Deformované křemenné klasty v metakonglomerátech na Bradle.

Detail polymiktních mírovských slepenců v údolí Mírovky.

Platí to zejména pro území národní přírodní rezervace Krumlovsko-rokytenské slepence, pojmenované podle města Moravský Krumlov a blízké obce Rokytňá. Slepence jsou tam odkryty zejména v hlubokých zákrutech říčky Rokytňá a několika bočních údolích a předmětem ochrany tam samozřejmě nejsou jen skalní výchozy, ale také hodnotná stepní a lesostepní společenstva s řadou chráněných druhů rostlin a živočichů. Eroze a procesy výběrového zvětrávání vedly ke vzniku malebných hřbetů i strmých skalních útěsů na údolních svazích; nejatraktivnější partie (např. pod kostelem sv. Floriána aj.) jsou v dosahu naučné stezky. Dobře dostupné jsou též skalní výchozy (až 20 m vysoké) při silnici ve spodní části obce Rokytňá a v nedalekém boční úžlabí s pozoruhodným vodorovným spádem. Je asi 10 m vysoký a spadá (ovšem jen po deštích nebo jarním tání) po příkré skalní stěně.

Z rokytenských slepenců je také soustava nevelkých skal v přírodní rezervaci Břenčák na levém svahu údolí Svatky u Veverské Bítýšky, s přístupem od silničního mostu přes horní okraj Brněnské přehrady. Také tady je důvodem ochrany především živá složka přírody, ale pozoruhodnou modelací (včetně členitých hřebínků, skalních výklenků, oken aj. tvarů) zaujmou i zdejší slepencové výchozy.

Z ostatních slepencových skalních partií na Moravě zasluhují pozornost také některé lokality, náležející už do komplexů hornin více či méně postižených metamorfními procesy. Většinou jsou řazeny do regionálně geologické jednotky moravskoslezské paleozoikum. Morfologicky výraznou elevací v jižním podhůří Jeseníků je např. Bradlo (600 m), nejvyšší vrch Úsovské vrchoviny nedaleko obcí Lipinka, Kamenná nebo Libina. Zdejší slepence devonského stáří se výrazně liší od většiny předchozích. Jsou tvořeny výhradně křemennými oblázky, spojenými křemitým tmelem, takže místy přecházejí do celistvých kvarcitů. Navíc byly během variského vrásnění do značné míry „poznamenány“ procesy přeměny, což se projevilo též deformací většiny klastů v hornině. Rozložitému a pověstmi opředenému Bradlu (zvanému též Severomoravský Blaník) daly pojmenování mohutné skalní útvary z bělostných slepenců a křemenců, výrazně modelované mrazovým zvětráváním a tvořící zejména vrcholovou partii s upravenou vyhlídkou. Několik podobných skalních výchozů vystupuje i v blízkém okolí. Velkou členitostí se vyznačují zejména Tři kameny – skupina samostatných věží – v severní části hřbetu Bradla.

Zčásti slepencové jsou také skalní výchozy tzv. kulmských neboli mírovských sedimentů devonského až karbonského stáří na západní Moravě, a to na rozmezí Zábřežské vrchoviny a Moravskotřebovské pahorkatiny. Jde o polymiktní slepence (s převahou klastů z křemene, metadrob, fylitů atd.), jejichž klasty jsou velké od několika cm až 30 cm a zčásti deformované. Vystupují zejména v údolí Mírovky (např. poblíž hradu Mírov) a v okolí, tvoří i vrcholovou partii nápadného vrchu Hušák (626 m) u Městečka Trnávky.

Ve výčtu moravských slepencových skal nesmějí chybět ani některé partie Vnějších Karpat, tedy pohoří a vrchovin, vyplňujících východní Moravu. Slepence tam totiž tvoří výrazné polohy v souvrství flyšových usazenin křídového až paleogenního stáří a zřetelné jsou i na řadě skalních útvarů. K pozoruhodným příkladům patří třeba Pulčinské skaly v Javorníkách, věžovitý útvar Jarcovská gula poblíž Valašského Meziříčí a mnohé další.

Literatura

- DEMEK, J. – NOVÁK, V. a kol. *Vlastivěda moravská, sv. I. Neživá příroda*. MVS, Brno 1992.
- CHLUPÁČ, I. a kol. *Geologická minulost České republiky*, Academia, Praha 2002.
- KUKAL, Z. – NĚMEC, J. – POŠMOURNÝ, K. *Geologická paměť krajiny*. ČGS, Praha 2005.
- MACKOVČIN, P. – JATIOVÁ, M. – DEMEK, J. – SLAVÍK, P. a kol. *Brněnsko. Chráněná území ČR, sv. IX.* AOPK ČR a EkoCentrum, Brno, Praha 2007.
- PEŠEK, J. a kol. *Geologie a ložiska svrchnopaleozoických limnických pánví České republiky*. ČGÚ, Praha 2001.
- SVOBODA, J. a kol. *Regionální geologie Československa I – Český masív, sv. 2.* NČSAV, Praha.
- VÍTEK, J. *Tajemný svět skal. Skalní zajímavosti ČR*. Ofis, Ústí nad Orlicí 2004.

Na výchozech Pulčinských skal se střídají vrstvy flyšových pískovců a slepenců.

Přehled předpisů pro povrchové dobývání

Publikace navazuje na Přehled předpisů pro povrchové dobývání I z roku 2008. Autory obou publikací jsou Josef Luks a Karel Šeděnka. V textu jsou uvedeny v první části horní předpisy novelizované během let 2008 a 2009. Jsou zde zohledněny všechny změny, doplňky a zrušená ustanovení. Druhá část naplňuje požadavky těžařů k publikaci zákona o geologických pracích a prováděcích vyhlášek.

V části třetí je uveden v plném znění nový zákon o nakládání s těžebním odpadem a prováděcí vyhlášky k němu. Texty předpisů jsou doplněny komentáři k aplikaci některých ustanovení a podrobnějším komentářem k poznámkám pod čarou.

Všechny texty jsou publikovány v plném znění s platností k 1. lednu 2010 a účinností uvedenou v textu. K plnému využití doporučujeme vlastnictví prvního dílu, protože je na něj v dílu II odkazováno, např. znění vyhlášek, které nebyly do druhého dílu zařazeny, protože nedoznaly změn.

Cena příručky je 320,- Kč (včetně DPH, poštovného i balného). Pokud nevládníte první díl Přehledu horních předpisů pro povrchové dobývání, můžete si jej objednat za zvýhodněnou cenu 120,- Kč (včetně DPH, poštovného i balného).

Precizně zpracovaná publikace Vám usnadní orientaci v problematice těžby. Kontaktujte nás e-mailem, telefonem nebo písemně:

Více informací včetně obsahu obou publikací: www.tezebni-unie.cz

320,- Kč
(vč. DPH a dopravy)

Objednávejte na:

Těžeční unie
tel.: +420 545 553 411
email: unie@tezebni-unie.cz

Dolování na Bílém potoce zapomenutá hornická krajina u Tišnova

Stanislav Houzar, Vladimír Hrazdil, Jiří Toman, Eva Višková

(Mineralogicko-petrografické oddělení, Moravské zemské muzeum Brno, shouzar@mzm.cz)

Abstrakt

V oblasti Bílého potoka, 10 km na JZ od Tišnova se zachovaly zbytky po dolování polymetalických a železných rud. Málo významné bylo dolování stříbra v 15. – 16. století, poté se oblasti věnovala už jen menší pozornost a sporadické prospekční práce proběhly v druhé polovině 18. století. Významnější bylo dolování železných rud v 17. – 19. století. Železnorudná ložiska byla reprezentována limonitovými rudami, které vznikly zvětváním vápenců proniknutých žilami karbonátů bohatých železem (Fe-dolomit, siderit) a magnetitových chloritických břidlic. Železné rudy z četných malých ložisek v okolí dotovaly místní vysoké pece na Šmelcovně u Javůrku a v Zastávce u Brna.

Abstract

Remnants of historical mines for iron- and base-metal ores occur in Bílý potok area 10 km SW from Tišnov (Czech Republic). The first silver-bearing base-metal exploitation in the Javůrek ore district took probably place in the 15th to 16th century; however, mining was not greater importance and only sporadic prospecting works for Ag-Pb ores were conducted during the second half of the 18th century. Mining of the iron ores for local iron mills developed significantly during the 17th century. The iron deposits are represented mainly by limonite-rich weathering products of various iron-bearing rocks (limestones, magnetite-chlorite rocks) which were originally commonly penetrated by hydrothermal iron-rich carbonates of the dolomite group and siderite. Ore from those small local deposits supplied mainly two blast furnaces situated in the Bílý potok valley (Šmelcovna, N from Javůrek) and in Zastávka u Brna.

Malachit na křemeni, lokalita Javůrek Rudník (foto R. Kummer, šířka záběru 4 mm).

V oblasti situované přibližně mezi Velkou Bíteš a Veverskou Bítýškou, podél toku Bílého potoka, leží oblast historického dolování železných a polymetalických rud od 13. do 20. století. Zdejší železné rudy zde představovaly, zejména v 19. století, významnou surovinu, dotující několik hutí v okolí, zatímco v případě těžby stříbrnosných rud ve středověku šlo převážně o region bez většího významu.

Historickým centrem oblasti je známá osada Šmelcovna na katastru obce Javůrek. Dolovalo se však hlavně v okolí obcí Přibyslavice, Radoškov, Lesní Hluboké, Maršov, Lažánky, Domašov, Rudka, Svatoslav a Zálesná Zhoř. V uvedeném prostoru bylo založeno několik desítek nevelkých důlních podniků a provedena řada kutacích prací, zaměřených od 18. století převážně na železné rudy, ojediněle na baryt a oxidické rudy manganu. Po druhé světové válce byly v této oblasti geologickým průzkumem vyhledávány manganové a kobaltové rudy a opětovně posouzeny výskyty barytu a Pb-Zn-Cu rud.

Geologicky se nacházíme v prostoru styku tzv. vnitřních fylitů moravika s brunovistulíkem prekambričského stáří. Podél tohoto kontaktu nesusvisle vystupuje i několik zavrásněných těles devonských vápenců a limonitizovaných křemenců. Tektonický kontakt je přímo vidět na známé „Bezručově skále“ na jižním okraji Šmelcovny. Stříbrnosné zrudnění je vázáno na hydrotermální křemen-barytové žíly v metamorfovaných horninách. Železné rudy vznikly zvětváním různých hornin bohatých železem, zejména hydrotermálně přeměněnými devonskými vápenci, ale i poloh sideritu a fylitů s magnetitem.

Bezručova skála u Šmelcovny, kterou probíhá kontakt fylitů moravika a metagranitoidů brunovistulika, s pokusnou štolou na stříbrnosné rudy v barytových žilách.

Krystalovaný cerusit na goethitu, Javůrek (foto R. Kummer, šířka záběru 2,3 mm).

Zdejší dolování **stříbrnosných rud** mělo podle tradice a ojedinělých historických údajů probíhat už ve 13. století. Potvrzení údajné staré listiny krále Václava II. (z r. 1297) ze dne 16. listopadu 1457, která se týkala dolování v šestimilovém pásmu v okolí Brna, zmiňuje pouze Želešice a Oslavany. Přijmeme-li obecný názor, že se okolí Bílého potoka mohou týkat topograficky nejasné údaje o „*dolech u Deblína*“, stojí za zmínku údaj, že v r. 1510 dostalo několik brněnských měšťanů od krále Vladislava Jagellonského hornické výsady na tamní „starý důl“. Nedlouho poté, v r. 1531, následovalo udělení hornických svobod městu Brnu králem Ferdinandem na „*obnovený důl u Deblína*“, v místech označených jako Danielsberg. Text této listiny je však jasně orientovaný směrem do budoucnosti: „*pokud se z Boží milosti vyzdvihnou doly vhodné k provozu a práci*“; nikterak tedy nedokazuje bohatství tamních dolů v době vydání listiny, spíše naopak. Podle některých názorů se jedná o poněkud pozapomenuté dolování u nedalekých Heroltic, kde se měl dolovat ještě v r. 1584 galenit a snad i železné rudy. Zdejší stříbrnosný galenit, na rozdíl od galenitů z dolů na Bílém potoce, stříbro opravdu v těžitelném množství obsahuje a dodnes se tu zachovaly zřetelné pozůstatky po jeho těžbě.

Nejstarší práce Peithnera z Lichtenfelsu o dolování v českých zemích z roku 1790 historické dolování drahých kovů na Bílém potoce v podstatě nezmiňuje. Ve stejné době jiný pramen uvádí u Javůrku (dvůr Starý Javůrek = nejspíše Šmelcovna) štolu na stříbro a olovo s tím, že „*v r. 1790 začala vrchnost u Javůrku dolovat na stříbro, důležitější ale byla bohatá olovená ruda*“. Podobně z rukopisu J. P. Cerroniho: „*Nachrichten über den alten und neuen Bergbau in Mähren und den kaiserischen Antheil Schlesiens*“

uloženého ve Státním archivu v Brně, pochází zmínka o Javůrku, že tam byla v letech 1789–1796 těžena olovená a stříbrná ruda pod vedením vrchnostenského úředníka, avšak výtěžky byly špatné. Rudy byly chudé a náklady na dolování velké, jen vzácně se nacházely kousky „stříbra a olova“, více „blejna zinkového“. V historických mapách z počátku 19. století se udává mezi Lesním Hlubokým a Javůrkem místo s názvem Silberofen (Silberschaft), kde byly zjištěny nepatrné základy malé tavící pece. Nedaleko leží důl Terezie, v němž byly zastiženy i stopy stříbrnosného zrudnění v barytových žilkách; podobně jako je tomu v dalších železnorudných dolech v okolí.

Pohled na centrum hornického revíru polymetalických a železných rud na Bílém potoce u Tišnova. Na „Šmelcovně“ vznikla železná huť, v „Prokšovíně“ byly dobývány olovené rudy, „U Studánky“ havíři železnorudného dolu pronikli do krasových dutin, dnes zaniklá štolu ve „Stříbrné zmla“ podpořila místní tradici o těžbě stříbra ve středověku.

Kvalitní železná ruda (goethit) z Příbyslavic u Velké Bíteše.

Galenit (stříbronosná ruda) ze „Stříbrné zmolý“ u Šmelcovny, území obce Maršov.

Krystalovaný baryt, lokalita Javůrek. Barytové žíly byly v okolí na počátku 20. století těženy místním podnikatelem T. Svobodou z Říčan (foto R. Kummer, šířka záběru 2,4 mm).

V případě **železných rud** byla zdejší oblast využívána bezpochyby už ve středověku, avšak první písemné zprávy o zdejším zpracování železa, např. o hamrech pod Lesním Hlubokým a u Veverské Bítýšky, pocházejí teprve ze 17. století. Nejvýznamnější byla později tzv. Veverská huť na Šmelcovně (též Tavrna), která byla v provozu v letech 1724–1873, zde hutněné železné rudy byly těženy v jejím bezprostředním i vzdálenějším okolí. Podrobnější údaje o zdejší produkci železných rud a jejich zpracování pocházejí z prací prováděných v 19. století, první geologické údaje poskytl až Wolf (1869). Tento geolog revidoval malá ložiska železných rud na západní Moravě (celkem 32 lokalit) pro potřebu Rosických železáren v Zastávce u Brna, kde byla v letech 1862–1873 v provozu modernější vysoká pec. Ze zájmové oblasti byla pro ni získávána ruda z 18 dolů. Ve všech případech se těžila ložiska zvětralinových („limonitových“) železných rud, bohatých goethitem a místy i hematitem.

Z archivních pramenů i terénních výzkumů lze zjistit místa tehdejších železnorudných dolů, po nichž dnes zbyla místy jen pásma a pole odvalů a ojediněle i ústí štol v lesích, zatímco většina na polích a lukách podlehla rekultivacím. Přesto patří zdejší krajina, co se týče takových hornických památek k nejbohatším na Moravě.

Podrobné zhodnocení těžby železných rud, topografie důlních měř, doby těžby na jednotlivých dolech a zmínky o stavu pozůstatků po dolování přináší publikace Kučery (1980), založená na studiu archivních

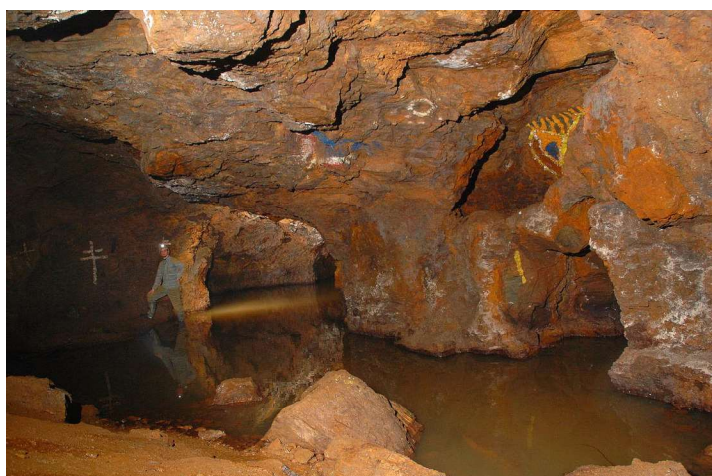

Ústí „vodní štoly“ železnorudného dolu Theodor ve Svatoslavi.

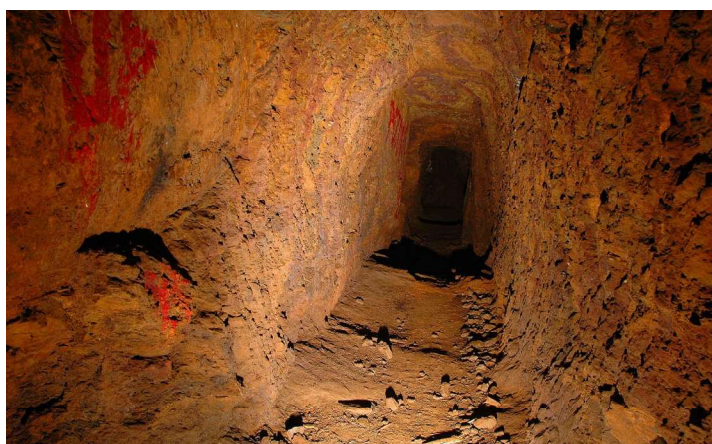
pramenů i terénních výzkumech. Autor uvádí, že zatímco o těžbě stříbrných rud v oblasti Bílého potoka není nic konkrétního známo, o dolování železných rud existují různé historické prameny sahající až do 18. století. Železné rudy zde těžilo několik společností, a to hlavně Rosická báňská společnost (huť v Zastávce u Brna), dále Ústav šlechticů (huť ve Vřísti na Novoměstsku), Štěpánovské železárně (dříve hrabě Mitrovský), Tomáš Svoboda (Veverská huť na Šmelcovně) a různí příležitostní těžaři. Rudy v oblasti byly různě kvalitní, obsahovaly většinou mezi 30–33% Fe a podle odhadu z dochovaných výkazů jich bylo v letech 1806 až 1873 vytěženo asi 500 000 tun. Celkem bylo v oblasti mezi Veverskou Bítýškou a Velkou Bíteší provozováno 52 dolů o 133 dolových mířích, přičemž rozměr jedné důlní míry (propůjčený prostor s právem těžby) byl 415 × 105 m. Doly také občas změnily majitele. Jako příklad může sloužit důl Antonín v lesní trati Michovec nedaleko „Devíti křížů“, kde se dodnes zachovalo několik výrazných obvalů vpravo od lesní silničky ke „Sv. Františku“. Těžba zde byla zahájena v r. 1839 a probíhala do r. 1873 (majitel Ústav šlechticů v Brně), poté přešla na Štěpánovské železárně (hr. Mitrovský), které držely důlní míru do r. 1936. Celkem tu bylo vytěženo asi 7 000 tun rudy.

Nejrozsáhlejší a nejvýznamnější byly Fe-doly u **Lažánek**, provozované prý už v roce 1236 (jsou uváděny v tzv. Bočkově falsu). Rozsáhlá těžba však probíhala především v 19. století (vlastnil je od r. 1794 J. F. Homoláč, od r. 1807 J. Homoláč). Doly (*Vilém, Marie Pomocná, Josef, Václav, Petr, Pavel a Trojice*) se nacházely při hranici katastru s Maršovem, nedaleko známého „kaolinového jezírka“, přičemž nejhlubší šachta (důl Josef) dosáhla až 110 m a nejbohatší limonitové rudy měly až 55,4% Fe. Dnes po nich není ani stopy!

Několik dolů se nacházelo v katastru **Lesního Hlubokého**. Zmíněn je tu zejména důl hraběte Mitrovského jménem *Antonín* (trať Višovský) se šachtou hlubokou 11,5 m, který byl v provozu po r. 1839; ještě v r. 1872 se v něm vytěžilo 76 tun limonitu. V letech 1852–1879 je tam udáván důl *Barbora* s jednou důlní mírou v trati Čápková a čtyřmi dalšími mírami v trati Michovec u Devíti křížů (též název Barbora, srov. Kučera 1980). Těžen byl limonit v chloritické břidlici. Dále ležel u Lesního Hlubokého několikapatrový důl *Vilém* v místě zvaném „Bezkoutí“. Ložisko okrovitého limonitu tam bylo nafaráno v šachtici v hloubce 25 m. Mělo směr SZ-JV se sklonem 25° k JZ a mocnost 1,9–3,8 m. Zmiňuje ještě důl *Jindřich*, se šachticemi a štolou dlouhou 180 m, který situuje do místa s nepřesným názvem „Na Červeném sádě“ (leží převážně za hranicí katastru Lesního Hlubokého). Další důl *Terezie*, těžící limonitovou i sideritovou rudu na ložisku s průměrným obsahem 45% Fe, patří ke katastru *Javůrku* v údolí Stříbrnice pod lesním Hlubokým. Na stejném katastru byly i doly s názvy *Antonín* a *Jindřich*. V lese „Kosová“ je tu ještě zmíněn důl *Julius* (majitel T. Svoboda). Významné byly také doly u *Přibyslavic* (leží však většinou na katastru Radoškova). V r. 1837 tu byla propůjčena důlní míra *František*, v r. 1838 *Jana* a v r. 1845 *Marie* (katastr Přibyslavic) a zřízena dlouhá odvodňovací dědičná štola. Těžil se tam limonit třemi šachticemi, jejichž hloubka dosáhla 21 m. K blízkému *Radoškovu* náležel dále důl *Terezie* (trať „Na ouvaru“) pracující v letech 1849–1860. Tamní limonit tvořil polohu o mocnosti 60 cm mezi chloritickou břidlicí a šedým silikátovým mramorem) a s obsahem 28–30% Fe. Několik dolů se nacházelo rovněž u *Svatoslavi*. V místech zvaných „Brünnel“ nebo „Na Beluvce“ ležel důl *Jan Fridrich*. Hematitová ruda v nadloží chloritické břidlice měla 20–22% Fe. Roku 1858 tam byl otevřen rozsáhlejší důl *Theodor*, dále jáma *Antonie* a po r. 1864 i *Augustýn*.

Zatopené podzemí dolu Terezie na železné rudy (foto K. Šmehil).

Přístupová chodba dolu Terezie na železné rudy (foto K. Šmehil).

Doly na limonit a hematit byly otevřeny na dalších místech, větší však šlo převážně jen o pokusné kutání; vždyť např. zmíněný Wolf (1869) uvádí v této oblasti 800 provedených prospekčních sond! Za zmínku stojí zvláště doly u **Domašova**. V lese zvaném „Leska“ se nacházel důl *Josef*, při státní silnici v lese „Prachová“ bylo 15 důlních měr, na níž byly vyhloubeny 3 šachtice do hloubky 24–32 m a zmíněny jsou tu také dvě štoly o celkové délce 320 m. Ložisko limonitu mělo směr SSZ, úklon k JZ, mocnost do 125 cm, obsah Fe byl 35%. Uváděny jsou zde další doly, a to *Ambrosius*, *Jan* a *Antonín*. U blízké Rudky byly v provozu dva doly, *Julius* a *Antonín*, stopy po nich však prakticky zmizely. Velký praktický význam byl přičítán těžbě hematitu a limonitu u **Zálesné Zhoře**. V r. 1849 je uváděn důl *Ludovika* v trati „U štoly“, kde ložisko hematitu o mocnosti skoro

Kutací štola u Bílého potoka sledovala výskyt stříbrné rudy „Ve Žlebě“ (Lesní Hluboké).

2 m mělo směr S-J a sklon k Z. Znamější je ložisko „U Panny“ (důl *Marie*) s propůjčkou z r. 1858, kde šachtice dosáhla hloubky 10 m. V témže roce mělo být otevřeno delší štola v místě zvaném „Za rasovnou“ jiné ložisko limonitu, zastížené ve vzdálenosti 27 m od jejího ústí. Po tomto třetím díle jsme však nenalezli žádné zmínky.

Zdejší oblast představuje už od minulého století do současnosti vítaný cíl turistů. Znamé jsou v tomto směru např. návštěvy básníka Petra Bezruče a tradiční turistické „Vítání jara“ na Šmelcovně. Radost přináší rovněž sběratelům minerálů a montánním badatelům. Přírodní hodnoty vedly k vyhlášení oblasti Bílého potoka za chráněnou oblast. Kdo by dnes věřil, že jde o průmyslovou oblast s mnoha doly s rozvinutým hutnictvím včetně vysoké pece na Šmelcovně, po níž zbylo pouze několik zdí. Minulou technickou a hornickou slávu těchto míst dnes vhodně připomínají informační panely, ústí opuštěných štol a šachet v okolí.

Literatura

- HOUZAR, S. – KOCOURKOVÁ, E. – HRAZDIL, V. – TOMAN, J. – CEMPÍREK, J. *Topografie historického dolování a rudní mineralizace v oblasti Bílého potoka*. Acta Musei Moraviae, Sci. geol., 97, 2, 2012, s. 3–45.
- KUČERA, K. *Železářství mezi Velkou Bíteší a Veverskou Bítýškou*. Technické muzeum v Brně, 1980.
- WOLF, H., *Ueber die Eisenvorkommen in südwestlichen Theile von Mähren zwischen Brünn, Iglau und Znaim*. Verh. der k.- k. geol. Reichsanstalt, 6, 1869, s. 106–112.

Příručka k nakládání s těžebním odpadem

Hlavním cílem publikace je snaha zjednodušit těžářům v České republice jejich každodenní práci v provozovnách, ujasnit komunikaci s dotčenými orgány veřejné zprávy a napomoci co nejlepší implementaci nových legislativních prvků a dalších souvisejících změn.

Cena příručky je 195,- Kč
(včetně DPH, poštovného i balného).

Pokud máte o publikaci usnadňující orientaci v problematice těžby zájem kontaktujte nás mailem, telefonicky nebo písemně:

Těžební unie

Slavičkova 827/1a
Brno 638 00
e-mail: unie@tezebni-unie.cz
tel.: +420 545 553 411

Medolomy

Kamila Botková

(Českomoravský štěrk, a.s., kamila.botkova@cmsterk.cz)

Kamenolomy Hrabůvka, Opatovice a štěrkopískovna Tovačov produkují od jara 2016 nejen kamenivo, ale také med. Tento oblíbený včelí produkt však nedobývá těžká technika, ale místní včelaři zapojení do projektu Medolomy. Společnost Českomoravský štěrk, a.s., začala na svých provozovnách podporovat zakládání včelařských kroužků a chov včel. V rámci těchto kroužků se jejich členové seznamují nejen se včelařením a prací kolem úlů, ale také s různými zajímavostmi přírody a potřebou její ochrany. Tato aktivita již nese své ovoce, a to nejen zmíněný med, ale především nové zájemce o včelaření a venkovní aktivity z řad dětí a mládeže a přátelské vztahy mezi těžební společnostmi, místními včelaři a školami.

V Hrabůvce se péče o úly ujali studenti ze Střední lesnické školy v Hranicích. Prvním krokem byla rekultivace výsypky, na které měly úly stát. Studenti podle vlastního návrhu, vytvořeného v souladu s plánem sanace a rekultivace, vysadili druhově pestré skupinky stromů a keřů a vyseli semena kvetoucích bylin, takže tzv. Medová výsypka byla na včely dobře připravena. Také v Tovačově měly děti z místní základní školy možnost být u všeho hned od začátku a zapojit se do přípravy úlů pro Včelí koutek. V Opatovicích vznikla Včelí zahrádka se zázeminím pro kroužek, jehož členové plánují například vytvoření naučné stezičky zaměřené na medonosné rostliny nebo pořádání ukázek stáčení medu pro veřejnost.

Zelený most 2016

představení přihlášených projektů

Štěrkopískovna Mankovice

Investor a přihlašovatel: Českomoravský štěrk, a.s.

Zpracovatel: ARVITA P spol. s r.o.

První z lokalit, kterou porota složená z odborníků osobně navštívila, byla štěrkopískovna v Mankovicích patřící společnosti Českomoravský štěrk a.s. Provozovna se nachází v blízkosti dálnice D1 (D47) na hranici obce Suchdol nad Odrou a dodává těžené kamenivo pro moravskoslezské obce a města v její blízkosti. Štěrkopískový těžený z řeky Odry a jejich sedimentů jsou vhodné pro výrobu betonu a betonových výrobků, pokládku dlažeb a drenážního kameniva, kamenivo je používáno při výrobě betonů, omítek a malt. Pískovna nabízí i okrasné velké valouny vhodné jako dekorační kamenivo.

Projekt rekultivace je situován na k. ú. Mankovice a Suchdol nad Odrou ve IV. zóně Chráněné krajinné oblasti Poodří. Jedná se o velmi exponovanou lokalitu, jak z pohledu zájmů ochrany přírody, tak potřeb rozvoje dopravní infrastruktury a rozvojových projektů regionu. Otvírka nového ložiska štěrkopísku o výměře 82,8 ha byla umožněna na základě několikaleté intenzivní spolupráce investora, projektanta, dotčených orgánů státní správy a veřejnosti. Ložisko je situováno v CHKO Poodří a ptačí oblasti Poodří, zájmové území však bylo reprezentováno intenzivně využívanou polní krajinou s minimálním zastoupením krajinnotvorných prvků.

Cílem projektu proto bylo využití těžených ploch k výrazné podpoře biodiverzity s maximálním využitím přírodních procesů, zejména přirozené sukcese. Na základě podrobných průzkumů a konzultací s experty byly vytvořeny podmínky pro potenciální vznik biotopů, jako jsou vodní toky a vodní plochy, mokřadní a pobřežní vegetace, sekundární trávníky, křoviny nebo lesy.

Těžba byla zahájena v roce 2013 a exploatované plochy jsou průběžně upravovány do cílové podoby. Již před začátkem těžby byl zahájen průběžný monitoring, který poskytne unikátní data postupné kolonizace štěrkovny různými druhy zvířat a rostlin. Ve štěrkovně jsou prováděna opatření na podporu biodiverzity – tvorba tůní, sečení travních ploch, ponechání živinově chudých ploch k sukcesi. Bylo zjištěno, že lokalita je i přes krátké časové období rychle osidlována – nejvýznamnější zastoupení mají obojživelníci (např. čolek obecný, kuňka obecná, ropucha zelená, rosnička zelená, skokan hnědý, skokan zelený nebo ještěrka obecná) a ptáci. Díky průběžnému sledování lokality je možno pružně reagovat na změny bioty a optimalizovat stanovištní podmínky pro rozvoj žádoucích druhů.

Těžební unie vyhlásila začátkem roku již pátý ročník soutěže „Zelený most“ o nejlepší projekt na jakýkoliv druh rekultivace prostor povrchové těžby.

Cílem soutěže je představit odborné i laické veřejnosti nejlepší rekultivační projekty prováděné na území České republiky a pozměnit tak negativní názor na těžební průmysl. Předmětem tak mohou být projekty rekultivace, revitalizace či sanace, které se již začaly realizovat, jejich realizace probíhá nebo je již dokončena. Výsledky hodnocení odborné poroty budou prezentovány na podzimním Setkání těžařů v Táboře a také u mediálních partnerů soutěže. Soutěžní projekty, vč. hodnocení a doporučení budou samostatně zveřejněny v publikaci Zelený most 2016. Do letošního ročníku soutěže se přihlásily dvě těžebny z Moravskoslezského a Olomouckého kraje a ty bychom vám rádi představili:

Rekultivace pískovny Náklo

Investor a přihlašovatel: Cemex Sand k.s.

Zpracovatel: Ing. Stanislav Fojtů

Druhou navštívenou provozovnou byla pískovna Náklo společnosti CEMEX Sand s.r.o., situovaná v Olomouckém kraji, asi 10 km od Litovle. Pískovna nabízí přírodní kamenivo tříděné i netříděné k použití do předpjatého betonu, železobetonu, do cementobetonového krytu, žlutý písek a okrasný zahradní kámen. Součástí těžebního prostoru je jezero Náklo, z jehož dna probíhá těžba a které je známé jako rekreační oblast s vodními sporty a rybolovem.

Celkově je plánovaná rekultivace území koncipována tak, aby zde byly vytvořeny podmínky pro obnovu přírody a krajiny a přirozenou sukcesi fauny a flóry. Biologická rekultivace bezprostředně navazuje na rekultivaci technickou a řeší začlenění těžebního prostoru do krajiny. Vodní hladina bude zaujímat převážnou většinu exploatovaných ploch, bude lemována pouze úzkými pásy břehů a může být využívána k vodohospodářským nebo rekreačním účelům. Cílem navrhovaných opatření v okolní krajině jezera je obnova půdní úrodnosti a všech dalších funkcí u pozemků dočasně odňatých ze ZPF. Biologická rekultivace zajistí úpravu fyzikálních, chemických a biologických vlastností půdy s využitím melioračních plodin. Trvalé travní porosty budou řádně obhospodařovány a lze na nich vysazovat v omezené míře krajinnotvornou zeleň (solitery nebo malé skupinky), a to tak, aby zeleň nebránila zemědělskému využití.

V roce 2015 byl proveden rozsáhlý průzkum biodiverzity zájmového území štěrkovny Náklo – celkem bylo determinováno 184 druhů živočichů a 145 druhů rostlin. Z celkového počtu byly vybrány tři druhy ohrožených organismů – Přeslička různobarvá (*Equisetum variegatum*), Svižník písčinný (*Cylindera arenaria viennensis*) a Majka obecná (*Meloe proscarabaeus*). Zvolením vhodného managementu zajišťující ochranu výše uvedených druhů je plánováno posílení populace dalších ohrožených druhů organismů s podobnými biotopovými nároky. K zachování cílových stanovišť jsou nezbytné vhodné zásahy, které umožní přežití ohrožených společenstev organismů. Pro provozovnu Náklo byl již také zpracován akční plán biodiverzity ve spolupráci Českou společností ornitologickou, který bude fungovat po celou dobu těžby (provozovna je v těsné blízkosti CHKO Litovelské Pomoraví a ptačí oblasti Litovelské Pomoraví).

EXPO Mokrá 2016

Ve dnech 14. – 16. června 2016 se kamenolom Mokrá společnosti Českomoravský cement, nástupnická společnost, a.s. v Mokré u Brna otevřel odborné veřejnosti z řad těžebního průmyslu, stavebního průmyslu a mnoha přidružených oborů. Uskutečnil se zde již 11. ročník Mezinárodního demonstračního veletrhu strojů a zařízení pro těžební průmysl, úpravnický průmysl a stavebnictví EXPO Mokrá 2016.

Slavnostní zahájení veletrhu proběhlo v úterý v 10 hod. a zúčastnilo se ho velké množství významných hostů. Na zahájení jsme mohli například přivítat předsedu Českého báňského úřadu Martina Štemberku, Michala Haška – hejtmana Jihomoravského kraje, starostu obce Mokrá-Horákov – Aleše Ryšánka, ředitele společnosti Českomoravský cement – Jaromíra Urbánka a Pavlínou Kulhánkovou, jež zastupovala Ministerstvo průmyslu a obchodu. Pro vystavovatele pak byl připraven stylový zahajovací společenský večer v pivovarské restauraci Starobrno, kde mohli získat certifikát na točení piva, navštívit pivovar nebo se naučit kouzlit.

Během tří veletržních dnů zavítalo na EXPO Mokrá více než 10 000 návštěvníků, převážně z Česka a Slovenska, nechyběli však ani návštěvníci z dalších zemí Evropy, nejčastěji z Německa a Polska, ale potkat jste také mohli Rakušany, Angličany, Rumuny, Estonce, Italy, Bulhary, Slovince, Maďary, Francouze, Nizozemce nebo Američany. Návštěvníci byli nejčastěji z profesí: těžba a zpracování surovin, výroba a prodej stavebních strojů a třetí nejvyšší zastoupení měla recyklace. Další vysoce zastoupenou profesí mezi návštěvníky byl obor trhací, vrtací práce, výbušniny.

Na návštěvníky čekalo 121 vystavovatelů – především z České a Slovenské republiky, ale také z Rakouska, Německa, Francie, Polska a Nizozemí. Oborové zaměření veletrhu obsahlo celou škálu strojů a zařízení určených pro těžbu a zpracování nerostných surovin a jejich následné využití:

- » technika a prostředky přípravy rubaniny;
- » těžební, nakládací a přepravní technika;
- » stroje a zařízení pro zpracování nerostných surovin;
- » stroje a zařízení pro recyklaci stavebních materiálů;
- » zařízení pro ekologický provoz těžebních závodů; náhradní díly a doplňky;
- » servisní a doprovodná činnost;
- » nákladní vozy, vozy pro speciální účely;
- » projekční práce, poradenská činnost, odborné časopisy, školy, svazy.

Nejvyšší početní zastoupení mezi vystavovateli měly společnosti nabízející stroje a zařízení pro zpracování nerostných surovin, další obsáhlou kategorií vystavovatelů byly náhradní díly a doplňky a po nich pak následovaly obory těžební, nakládací a přepravní technika a technika a prostředky pro přípravu rubaniny.

V unikátním prostředí vápencového lomu, na ploše větší než 70 000 m², bylo hned několik ploch vyčleněno pro ukázky strojů v akci. A kteří vystavovatelé se nebáli předvést své stroje v chodu? Společnost RESTA na EXPO přivezla celou mobilní technologickou linku, kterou v pravidelné intervaly spouštěla. Hned vedle byla v provozu odprašující zařízení společnosti PKS servis. Demo show s pásovými rypadly, hydraulické demoliční kleště, bourací kladiva a především vrtací soupravy byly k vidění na ploše společnosti ATLAS COPCO a společnosti NOKA AC. Návštěvníci si mohli prohlédnout v chodu třídící rakouské společnosti BINDER+Co nebo společnosti Euro SITEX, pozornost také budila pojízdná provozní nádrž na motorovou naftu s výdejním stojanem společnosti CERNIN s.r.o. Firma CZ SCREEN se na veletrhu představila poprvé se svými recyklačními drtiči a třídíči sypkých materiálů. Svou speciální soupravu pro nadrozměrnou dopravu s mobilními nájezdy pro snadný nájezd přepravované kolové techniky – na EXPU konkrétně kolového nakladače ATLAS od firmy ND LOR Uničov – předvedla společnost NOSRETI a.s. Velký zájem mezi návštěvníky vyvolala možnost vyzkoušet si nákladní vozy značky TATRA TRUCKS a TEREX TRUCKS na připraveném terénním okruhu ve spodní etáži lomu. Prostě a jednoduše, pořad bylo na co koukat, na každém stánku bylo něco zajímavého k vidění.

Návštěvníci také měli možnost sledovat při práci dva studenty ze Střední školy sochařské a kamenické Hořice, kteří přímo pod širým nebem dávali nový tvar hoříckému pískovci, který právě pro tyto účely věnovala společnost Kámen Ostroměř, s.r.o. Šikovnost a rychlost žáků školy byla neuvěřitelná a tak bylo na konci veletrhu možné obdivovat opravdová umělecká díla.

Počasí tentokrát veletrhu přálo, trochu to vypadalo, jako bychom namixovali počasí dvou předchozích ročníků – netrápilo nás horko ani zima. Ačkoliv se veletrhu nevyhly občasné přeháňky, návštěvníkům ani vystavovatelům nezkazily dobrou náladu. K příjemné atmosféře veletrhu také nově přispělo ozvučení veletrhu – na přání vystavovatelů z minulého ročníku. Vystavovatelé nešetřili pozitivními ohlasy a vyjadřovali svůj zájem zúčastnit se i příštího 12. ročníku EXPO Mokrá, který se opět uskuteční ve dvouletém intervalu v roce 2018. Antonín Kucej-Gímen, jednatel společnosti Renomag, která se EXPA účastní s železnou pravidelností, veletrh okomentoval: „Je potřeba říci, že každý „nový ročník“ je lepší ve všech organizačních záležitostech, které k této akci patří. Vyzdvihl bych zejména nelehkou situaci organizátora při přidělování pozic stánků tak, aby všem vystavovatelům bylo vyhověno. Jsem rád, že i na letošním ročníku bylo umístění stánku dle našich představ. Tímto bych rád poděkoval celému týmu Těžební unie za ochotu a vstřícnost při řešení našich požadavků a připomínek, což jistě napomohlo tomu, že letošní ročník byl úspěšný a zákazníci odcházeli z akce spokojeni. Těšíme se na další „nový“ ročník – EXPO 2018.“ Podobně veletrh zhodnotil i Miloš Kánský, zástupce společnosti ATLAS COPCO, která vždy patří k vystavovatelům s největší a nejakčnější expozicí: „EXPO Mokrá rozhodně považujeme za jednu z nejdůležitějších akcí, která má pro nás význam nejenom z hlediska marketingu, ale je to pro nás i otázka prestiže. EXPO je ideální příležitostí setkat se s lidmi z oboru, předvést stroje a v neformální atmosféře dohodnout další postup. EXPO je pro nás výborným nástrojem obchodu, který se stal tradiční součástí naší strategie. Organizace je výborná a těšíme se tedy na další ročník.“

Na úspěchu veletrhu má také velký podíl podpora 21 českých i zahraničních mediálních partnerů, jimiž byly časopisy, zájmové organizace i webové servery. Sami vystavovatelé rozeslali více než 20 000 volných vstupenek svým zákazníkům a mediálním partnerům a je důležité říci, že se jejich snaha neminula účinkem – platicích návštěvníků prošlo pokladnou opravdu minimum.

Prestiž veletrhu také pravidelně udržují zástity významných státních úřadů. I v tomto ročníku je našim potěšením poděkovat za zástitu předsedovi Českého báňského úřadu, Martinovi Štemberkovi, ministru průmyslu a obchodu, Janu Mládkovi, hejtmánovi Jihoomoravského kraje, Michalu Haškovi a primátorovi města Brna, Petru Vokrálovi. Velké poděkování patří také všem pracovníkům společnosti Českomoravský cement za jejich trpělivost, ochotu, rady i pomoc.

Pokud jste na veletrhu EXPO Mokrá v letošním roce chyběli nebo byste si jen rádi připomněli chvíle, které jste zde strávili, navštivte webové stránky veletrhu na www.expomokra.cz. Naleznete zde rozsáhlou fotogalerii i seznam vystavovatelů.

Již nyní, po krátké odmlce, se pomalu rozbíhají přípravy dalšího ročníku veletrhu. Předpokládáme, že v polovině příštího roku již budou mít vystavovatelé ve svých schránkách první přihlášky a návštěvníci pozvánky. Můžeme vám však již nyní slíbit za tým Těžební unie, že uděláme opět vše proto, aby byl veletrh přínosný pro vystavovatele a zajímavý pro návštěvníky. Nezapomeňte si tedy zapsat do diáře datum příštího veletrhu EXPO Mokrá 2018, které se uskuteční

19.-21. června 2018

Děkujeme mediálním partnerům

EXPO Mokrá 2016

Asociace pro rozvoj recyklace
stavebních materiálů v ČR

Bagry.cz

Betonserver.cz

Build Info

Deník

EnviWeb s.r.o.

GESTEIN PERSPEKTIVEN

GÓRNICTWO ODKRYWKOWE

Inženýrské stavby

kult.

Lomy a těžba

Magazín stroje a mechanizácia

MINERÁLNÍ SUROVINY

Sdružení pro výstavbu silnic Praha

Slovenské združenie výrobcov kameniva

Stavební a investorské noviny

Stavební technika

STAVEBNISERVER.com

StreamTech.tv

TRADE NEWS

UHLÍ, RUDY, geologický průzkum

Ústav geologických věd, PŘF MU BRNO

Vysoká škola báňská
Technická univerzita Ostrava

Združenie banických
spolkov a cechov Slovenska

MINERÁLNÍ SUROVINY

UHLÍ
rudy
geologický
průzkum

stavební
technika

MAGAZÍN
STROJE A MECHANIZÁCIA.

BETONSERVR
www.betonserver.cz

is Inžinierske stavby
Inženýrské stavby

STEIN-VERLAG
BADEN-BADEN GMBH

bagry.cz

TRADE NEWS

LOMY a TĚŽBA

kult.

STAVEBNISERVER.com

deník

GÓRNICTWO
ODKRYWKOWE

SZVK

Znáte české hornické spolky?

Zdeněk Brázda, Beáta Gibesová (SHHS ČR, zbrazda@email.cz, TU-VŠB Ostrava, g.beata@seznam.cz)

Připravili jsme pro Vás další díl seriálu, ve kterém bychom Vám rádi přiblížili dalších šest hornických spolků, které jsou členy Sdružení hornických a hutnických spolků ČR.

Cech příbramských hutníků olovářů

Zdeněk Kunický – slavný, vysoký a neomylný cechmistr

Cech příbramských hutníků olovářů byl založen v roce 1974 jako sdružení hutníků pracujících v Kovohutích Příbram. Prvním cechmistrem Miloslavem Matějkou byly vytvořeny základy činnosti sdružení, které od samého počátku při svých sezeních dodržuje zvyky a rituály, jejichž tradice sahají do daleké minulosti.

V současné době je činnost cechu výrazně propojena s činností Cechu příbramských horníků a hutníků, několik členů je aktivních v obou spolcích.

Činnost cechu je zaměřena zejména na udržování hutnických tradic a památek, jichž Kovohutě jako huť navazující na 700-letou historii výroby stříbra a olova v regionu nabízí nespočet. Za hlavní úspěch považujeme rekonstrukci budovy skladu na podnikové hutnické muzeum, připomínající slávu příbramského hornictví a hutnictví a jeho venkovní expozice vystavující zařízení po léta používaná v huti.

Výhodou sdružení je silné zázemí ekonomicky prosperující firmy a pochopení majitele, i když v současné době samozřejmě ani naše možnosti nejsou neomezené.

Členové spolku.

Vztahy v cechu jsou založeny na kamarádství bývalých a současných spolupracovníků, protože mnoho členů je však již v pokročilém věku, generační výměna se již stává velmi aktuální.

Nadace LANDEK Ostrava

Josef Gavlas – ředitel

Nadace LANDEK Ostrava je zaměřena na podporu projektů, které řeší záchranu a údržbu hornických památek a dokumentů, záchranu a údržbu lokalit souvisejících s hornictvím a projektů, které slouží k seznamování veřejnosti s historií hornictví, k zachování starých hornických tradic a zvyků a rovněž na podporu projektů v oblasti kultury v regionu i mimo něj. V červenci 2014 uplynulo již 20 let od zahájení činnosti Nadace LANDEK Ostrava a za tuto dobu vynaložila nadace prostředky za více než 32 milionů Kč pro 424 projektů prostřednictvím ročního dvoukolového grantového výběrového řízení.

Nadace LANDEK Ostrava je jedním ze zakládajících členů Sdružení hornických a hutnických spolků ČR a Fóra dárců ČR. Za svou veřejně prospěšnou činnost byla Nadace LANDEK Ostrava průběžně oceňována, v roce 1999 udělením Národní ceny Henryho Forda, v roce 2012 cenou Český permon. Rovněž členové správní a dozorčí rady byli oceňováni nejen v ČR, ale také v zahraničí. V roce 2012 byla Nadaci LANDEK Ostrava udělena Fórem dárců ČR Znamka kvality, v roce 2014 obhájena. Nedílnou součástí je vydávání profesního Hornického kalendáře „Těžní věže“, k příležitostem Setkání v Havířově již po sedmácté.

2. místopředseda SHHS ČR – Josef Gavlas.

Výkonnými orgány Nadace LANDEK Ostrava je desetičlenná správní rada a tříčlenná dozorčí rada. Nejvyššími řídicími orgány jsou Ing. Miroslav Lenart – předseda správní rady a Ing. Josef Gavlas – ředitel, člen správní rady.

Klub přátel hornického muzea v Ostravě, z. s.

Petr Rojíček – předseda klubu

Spolek byl založen jako nezávislé občanské sdružení v roce 1988 na podporu nově založeného hornického muzea v Ostravě a na pomoc při budování hornických expozic, zajišťování exponátů a organizování dokumentární činnosti a také organizováním aktivit pro mládež v areálu hornického muzea. Postupně svou oblast činnosti rozšiřoval. Posláním spolku je sdružovat zájemce o hornictví a hornickou historii a udržování hornických tradic za účelem aktivní účasti a spolupráce na kulturní, dokumentační, vydavatelské, vědeckovýzkumné a výchovné činnosti.

Ve své činnosti dosáhl spolek velmi dobrých výsledků a byl již dvakrát oceněn SHHS-ČR cenou „Český Permon“. V průběhu své činnosti uspořádal spolek stovky přednášek vztahujících se k hornictví, 10 seminářů vztahujících se k hornickým památkám v Moravskoslezském kraji a několik samostatných výstav o hornictví. Podílel se také na vzniku hornické expozice v Havířově. Poskytuje odbornou průvodcovskou činnost expozic hornického muzea v Lanek Parku, Dolu Hlubina a Dolní oblasti VÍTKOVICE v Ostravě. Vydává publikace o hornictví,

Petr Rojíček – předseda klubu.

hornické technice a historii a všeobecných otázkách souvisejících s hornickou činností. Podílí se na zajišťování informování veřejnosti využitím sdělovacích prostředků, tiskovin, webových stránek. Spolupracuje s firmami, vědeckými institucemi, školami, báňskými úřady i ministerstvy, kulturními institucemi a zájmovými organizacemi, i v zahraničí.

V současné době má spolek 230 členů. Činnost spolku je organizována ve třech pobočkách působících v Ostravě, Havířově a Karviné. Nejvyšším orgánem je výroční členská schůze, výkonným orgánem výbor klubu a statutárním orgánem předseda klubu.

Hornicko-historický spolek Stříbro

Radek Strankmüller – předseda spolku
Karel Neuberger – místopředseda spolku

Spolek byl založen v roce 2002 partou nadšenců a příznivců hornictví s cílem připomenout zapomenutou slávu královského horního města Stříbra a olověného revíru, zdokumentovat, obnovit a ochránit dochované místní hornické památky. Spolek v současné době sdružuje cca 50 členů. Hlavním naším cílem bylo zrekonstruování a zpřístupnění důlního díla, a to královské dědičné štoly Prokop z roku 1513. Rekonstrukce trvala 7 let. Kompletní dílo bylo otevřeno v roce 2010 při 14. setkání hornických měst a obcí ČR ve Stříbře. Město bylo pořadatelem i 5. setkání v roce 2001. Členové spolku vybudovali hornický skanzen, úzkorozchodnou důlní trať v délce 750 m, hornickou stezku po hlavních dílech revíru v délce 50 km s 37 zastaveními, na vrchu Rošperku panoramatickou turistickou tabuli. Členové se podílí na mnoha akcích v rámci města i svých tradic (hornický Mikuláš ve štole Prokop, otevření při Dni památek, hornický večerní pochod za svitu loučí a kahanů). Členové spolku průběžně doplňují exponáty do skanzenu (figuríny, uniformy, důlní stroje, poslední úspěch – lokomotiva BN52R). Spolek vydal 10 publikací s hornickou tematikou. Spolek byl již 2x oceněn soškou Českého permona. Spolek je držitelem zlaté medaile předsedy ČBÚ a stříbrné medaile Senátu parlamentu ČR. Členové spolku se zúčastňují různých setkání,

Radek Strankmüller a Karel Neuberger.

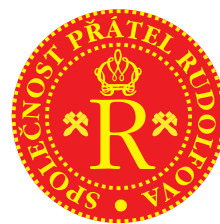
jak u nás, tak v zahraničí (Polsko, Maďarsko, Slovensko, Německo). Pro své členy organizujeme zajímavé poznávací zájezdy po hornických skanzenech a štolách, hlavně do ještě činných dolů v zahraničí. Na závěr bychom rádi připomenuli, že stříbrský revír se jeví nejstarším rudním revírem českého království s délkou těžby 800 let. V roce 2017 si spolek připomene 15 let života.

Společnost přátel Rudolfova

Vratislav Klabouch – místopředseda

Jedním ze zakládajících členů Sdružení hornických a hutnických spolků ČR je atypický nehornický spolek Společnost přátel Rudolfova. Jeho domácím působištěm je jihočeské městečko Rudolfov s významnou hornickou tradicí těžby stříbra v dobách vlády císaře Rudolfa II. 20členný spolek vznikl v roce 2001, krátce po uspořádání historicky prvních Hornických slavností v roce 2000. Svou činností navázal na předchozí soukromé iniciativy jako bylo vybudování a otevření hornicko – historické naučné stezky Rudolfovo město v červnu 1990 (revitalizována v roce 2013 a přejmenována na Cestu kolem hornického města) a otevření Hornického muzea v roce 1996 (v roce 2014 otevřeno ve zrekonstruovaných prostorech objektu historického báňského úřadu).

Hlavní náplní spolku je pěstování zdravého patriotického vztahu obyvatel ke svému městu a propagování jeho nejlepších tradic navenek. Hlavní akcí roku jsou již jmenované hornické slavnosti v historickém duchu a renesančních kostýmech, upomínající na nejslavnější období historie města. Konají se každoročně první červnový víkend v nepsaném centru Rudolfova na prostranství za kostelem. Historické hornické slavnosti lákaly návštěvníky nejen z Rudolfova, ale také z Českých Budějovic a širšího okolí, kde takovéto slavnosti nebyly. V roce 2004 při konání 8. setkání Hornických měst a obcí České republiky se v Rudolfově zrodily atributy setkání hornických měst například putovní prapor a hlavně cena Český permon. Žel organizační i finanční nasazení oproti společenské poptávce tehdejšího vedení města se ukázaly jako neudržitelné a další ročníky byly tomu přizpůsobeny. Rozrostl se počet akcí na více menších a vzniklo i místní ocenění tzv. Rudolfovský permon, kterým spolek oceňoval své zasloužilé členy a významné partnery.

Členové spolku ve slavnostním průvodu.

Členové Společnosti se od svého založení pravidelně účastní setkávání hornických měst ČR a dle možností i dalších aktivit v ČR a SR. Rudolfov reprezentují v nepřehlédnutelných renesančních hornických kostýmech a jako svůj slavnostní spolkový oděv přijali hornické uniformy. Spolkový prapor nese z rubové strany vedle loga spolku znaky hornických měst Rudolfov a Adamov a na líci postavu patrona císaře Rudolfa II. s latinským nápisem vyjádření díky. Společnost přátel Rudolfova se návrhy a nápady i nadále snaží obohatit činnost zastřešující stavovské hornické organizace SHHS, tomu odpovídá i fakt, že do Rudolfova již třikrát putovalo ocenění Český permon.

Spolek Řimbaba

Josef Kovář – zástupce starosty

Spolek Řimbaba oslaví v letošním roce 10 let své existence. Od svého vzniku postupně buduje v areálu bývalého Dolu Řimbaba expozice s regionální a hornickou tematikou. Jeho náplní je i drobná publikační činnost, udržování hornických tradic a připomínání hornické minulosti bohutínského revíru. Členové spolku se podíleli na zpřístupnění Bohutínské vodní a Řimbabské štoly (podzemní objekty převedené s o. z. SUL na obec Bohutín a provozované spolkem), vybudovali přístupové schodiště na těžní věž (rozhledna evidovaná v seznamu rozhleden ČR). Spolek je držitelem oprávnění k hornické činnosti a činnosti prováděné hornickým způsobem a příležitostně vykonává zajišťovací práce (ČPHZ) pro o. z. SUL státního podniku DIAMO. Spolupracuje při záchraně a zpřístupnění hornických památek regionu a s příbramskými betlémáři, kteří mají v areálu Řimbaby stálou expozici betlémů. Spolek s hornickými symboly a kopretinou ve znaku (řimbaba obecná) pořádá řadu akcí pro děti i dospělé (čarodějnice, velikonoce, mikulášskou nadílku, vánoce) a zejména již tradiční sobotní „Hornické odpoledne“ o bohutínské pouti (v letošním roce již 8. setkání). Spolek je členem SHHS ČR.

V roce 2012 jsme obdrželi Českého permona v kategorii „Záchrana technických památek“ za zpřístupnění areálu Dolu Řimbaba. Aktivně se účastníme hornických akcí v ČR, SR a SRN.

Luboš Mandík, starosta spolku.

Činnost spolku je prezentována na spolkových webových stránkách www.rimbaba.cz

Ohlednutí za hornickými slavnostmi aneb ať bylo, co bylo, vždycky slunko svítilo...

Zdeněk Brázda (SHHS ČR, zbrazda@email.cz)

Závěru hornického jara a v průběhu hornického léta skutečně slunce prálo (a někdy až dost hrálo) a umocňovalo zdar akcí a příjemné zážitky účastníků. Připomeňme si některé, jichž jsme se zúčastnili:

Lubietová 27. – 29. 5.

Občanské združení LIBETHA, to jsou mimořádně obětaví nadšenci schopní strhnout celou obec pro společnou věc - pro velký průvod, večer plný hornických tradic, bohatý kulturní program, rozsáhlý jarmark místních výrobců, výborná organizace, slavnostní otevření naučné báňské cesty.

Příbram 10. – 12. 6.

Děni v Příbrami se věnuje samostatný příspěvek.

Bohutín 23. 7.

Na malé ploše areálu Dolu Řimbaba se opět i letos, řečeno slovy fyzika, vyskytovala největší hustota opravdového upřímného kamarádství, vstřícnosti a pohody na jednotku objemu. Bylo dost času na ocenění, na mikroprůvod, na zábavu, na karmíny, na vlídné slovo. Slavnost se vydařila (to je ale málo pochvalné slovo).

Měděnec 30. 7.

Asi početně nejmenší spolek, který se účastní hornických akcí pořádaných členy SHHS ČR, úzce a frekventovaně spolupracuje s blízkými spolky na saské straně Krušných hor. Letos uspořádal již čtvrté Měděnecké krušení. Elán s jakým se měděnečtí vrhli do obnovování hornických památek a tradic nápadně připomíná trvajícím zapálením pro věc Spolku přátel Rudolfova. Ti svoji slavnost pořádali v tradičním termínu o měsíc dříve.

Gelnica 12. – 14. 8.

Historické východoslovenské hornické město hostilo účastníky 9. setkání hornických a hutnických měst Slovenska. Velikostí překvapil průvod a zájmem o událost místní občané, a to jak v amfiteátru, tak v ulicích a na stadionu. Svou aktivní přítomností zpestřili setkání maďarští kamarádi. Velmi početně byla zastoupena Česká republika. Nechyběli nejvyšší představitelé Slovenského báňského úřadu, Slovenské báňské komory, Technické univerzity Berg z Košic a také z VŠB TU Ostrava. Pořadatelé připravili i doprovodný program s báňskou tematikou. Napřesrok nás přivítá, na 10. setkání hornických a hutnických měst SR, Nová Baňa.

Jáchymov 19. – 21. 8.

Jednoznačně hned druhou největší hornickou akcí po Příbrami byly oslavy 500. výročí založení města Jáchymova a 300. výročí báňského školství. Existuje přirovnání „Dlouhé jak Lovosice“. Od 20. srpna můžeme klidně používat „Dlouhý jak průvod v Jáchymově“. Podle místních je to od kostela k Radium Paláci 2 km a skoro tak dlouhý průvod to byl. K vidění byly středověké kostýmy hlavních aktérů a také Šlikové! Skuteční Šlikové – potomci těch, kteří kdysi nechali razit jáchymovské tolarý. Krásné dojmy z oslav umocnil páteční půlnoční ohňostroj. Další úžasný zážitek čekal na účastníky oslav v sobotu večer při projekci dějin Jáchymova na celou plochu radnice.

Nešlo přehlédnout snahu vedení města o obnovu historických domů, památek, tradic. Jsou na to sami. Město, které dotovalo královskou pokladnu těžbou stříbra, dotovalo státní kasu těžbou a prodejem uranové rudy a jiných rud je na periférii zájmu vedení naší společnosti. Nebyť léčivých účinků radonové vody, možná by, na počet obyvatel kdysi druhé největší město království, už dnes ani nebylo městem... Nikomu z centrálních orgánů nestálo za to přijet vzdát úctu a čest rizikové a namáhavé práci generacím horníků. Nezaznamenali jsme nikoho, kdo by oficiálně zastupoval Senát, Parlament, vládu, příslušná ministerstva (průmysl, školství), Státní báňskou správu. I z Karlových Varů bylo do Jáchymova daleko... Při pohledu zpět, do historie, na vztah krále k horníkům, vytane na mysl slogan: „Zlately Václav druhej“.

Fotografie z Jáchymova 2016.

Prodej a servis vázacích prostředků,
ochranných řetězů
a dopravníkových systémů

pewag

**WORLD'S
STRONGEST
CHAIN**

pewag

